

meggyőződésének a felek rendszeres magatartásában ellenőrizhető megnyilvánulását, helyénvalónak tartanók, ha a 112. sz. E. H. tekintetében is követné a bírói gyakorlat az élet útmutatását.

B. S.

A szabadságvesztés, mint bontó oknak elhelyezkedése a H. T. rendszerében.

A H. T. 79. §-a és 80. §. d) pontja a szabadságvesztés büntetésre ítéltetés bontó okként jelöli meg. A törvény indokolása és a bírói gyakorlat megegyeznek abban, hogy ez esetben a bontó okot maga az elítéltetés ténye létesíti, nem pedig az a cselekmény, amely miatt a házastársat elítélték: a házassági per bírója nem teheti vizsgálat tárgyává a házastársnak az elítéltetés alapjául szolgáló cselekményben való véttségét.

Kérdés, hogy ez a bontó ok miképpen viszonylik a H. T.-nek a véttség elvére alapított bontási rendszeréhez.

A kérdésre két felelet kínálkozik:

1. Az elítéltetés ténye megdönthetetlen vélelmet (praesumptio juris et de jure) állít fel a házastárs véttségére tekintetében, ezért az elítéltetés tényének bizonyításával a véttség kérdését is eldöntöttnek kell tekintenünk.

Vagy

2. Ebben az esetben a H. T. eltér a véttség elvtől, (melyet amúgy sem alkalmaz tisztán, hiszen a 80. §. ut. bekezdésében a feldultsági elvvel kombinálja) és tisztán feldultsági elven alapuló bontó okokat létesít. Elgondolása szerint ugyanis az elítéltetés ténye egymagában annyira alkalmas az életközösség feldulására, hogy emelett a házastárs véttségét még külön nem kívánja meg.

A kétféle megoldás között *elméletileg* a különbség az, hogy míg az első a H. T. véttség elvtelével összhangban áll, az utóbbi azt megbontja.

Gyakorlatilag az első megoldás következetes végiggondolásával a bontó ok tényálladékát úgy kell elképzelnünk, hogy az a bűncselekmény elkövetésével kezdődik és a bűncselekmény következtében beállott eredménynek: az elítéltetésnek beálltával fejeződik be.

Mint hogy a különös tényálladék megvalósulásának egész ideje alatt a bontó ok általános tényálladéki elemeinek is fenn kell forogniok, ezért, e szerint az elgondolás szerint, a házasságnak már a bűncselekmény elkövetésekor is fenn kellett állnia, mert hiszen ez a bontó oknak általános tényálladéki eleme: enélkül bontó okot nem lehet megvalósítani.

Tehát, e szerint a megoldás szerint a házasságkötés előtt elkövetett bűncselekmény miatt a házasság fennállásának tartama alatt történt elítéltetés esetén a házasság nem bontható fel, mert a bűncselekmény elkövetésénél hiányzott a bontó ok ezen általános tényálladéki eleme, enélkül pedig a fent kifejtettek szerint a bontó ok a maga teljességében nem valósult meg.

A *második* — a feldultság elvén alapuló — *megoldás* a bontó ok tényálladékát a pusztá elítéltetésben látja, ezért közömbös számára, hogy az elítéltetés alapjául szolgáló bűncselekményt mikor, milyen körülmények között követték el: tehát bont akkor is, ha a bűncselekményt a házasságkötés előtt követték el, feltéve, hogy az elítéltetés a házasság tartama alatt történt.

A magam részéről a H. T.-ben, ennek indokolásában és a bírói gyakorlatban inkább a második (tehát kizárólag a feldultság elvét szem előtt tartó) felfogást látom megalapozva, annak ellenére, hogy ez a H. T. rendszerének egységét kétségtelenül megbontja.

A törvény ugyanis kizárólag az elítéltetés tényéről beszél, amikor a bontó okot meghatározza. Hogy ez nem szerkesztés-technikai tévedés, hanem a törvény célja, kitűnik az indokolásból, mely hangsúlyozza, hogy a bontó okot nem a bűncselekmény elkövetésében, hanem az elítéltetésben látja. A bírói gyakorlatnak a házastárs vétkeességének vizsgálatát mereven kizáró állásfoglalása is inkább ezt a nézetet támogatja.

További kérdés az, hogy emellett a felfogás mellett hogyan lehet alkalmazni a H. T. 81. §-ának azt a rendelkezését, hogy „aki házastársának vétkes cselekményébe beleegyezett, vagy abban részes volt, a házasság felbontását nem kérheti.”

Véleményem szerint ennek a rendelkezésnek csak a szövegezés okoz nehézséget, tartalmi alkalmazása nem. A szövegezés ugyanis arra az általános elvre van figyelemmel, hogy a házasságbontó oknak vétkes cselekménynek kell lennie. Jelen kivételes esetben, amikor a kifejtettek szerint a bontó ok nem vétkes cselekmény, hanem elvileg a házastárs vétkeességétől független tényállás, ugyanezt a rendelkezést más alakban, de ugyanazzal a tartalommal úgy kell értenünk, hogy a házasság felbontását okozó cselekménybe (jelen esetben az elítéltetés alapjául szolgáló bűncselekménybe) beleegyezett, vagy abban volt részes. Ilyen alakban ez a nehézség is kiküszöböltnek látszik: ez sem akadály a tehát a szóbanforgó bontó okok vétkeesség elvétől független szemléletének.

Amíg tehát az első megoldás a jogászai logika szempontjából tetszetősebb, a tényleges jogállapot a második felfogást támogatja, annál inkább, mert az utóbbi szemléletnek a törvény rendszeréből folyó nehézségei sem áthidalhatatlanok.

íj. Zsembery István dr.

A novációra vonatkozó bírói gyakorlatról.

Az újítás hatására vonatkozó jogszabályokat a Mtj. 1278—1280. §-ai szabályozzák. Sem ezekből a szakaszokból, sem pedig a bíróságok által hozott ítéletekben lefektetett elvekből egy-egy és tiszta képet nyerni az újításra vonatkozó jogszabályokról nem lehet. A két vezető alapelv a következő:

1. Újítás esetén a régebbi követelés az újnak keletkezésével megszűnik (Mtj. 1278.).